

میزان پایبندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به اقامه نماز

غلامحسین مهدوی نژاد^۱ (M.Sc)، نعمت ستوده اصل^{۲*} (Ph.D)، راهب قربانی^۳ (Ph.D)، سعید حاجی آقاجانی^۴ (M.Sc)

۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، گروه معارف اسلامی

۲- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت

۳- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مرکز تحقیقات فیزیولوژی و عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، گروه پزشکی اجتماعی

۴- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی

چکیده

سابقه و هدف: نماز یکی از ارکان مهم دین اسلام و رمز پیوند انسان با خالق هستی است و ارتباط مستمر انسان با خدا را تضمین می‌کند. پایبندی به این فریضه الهی معیار سنجش ایمان و ملاک شناخت پرهیزگاران است. دانشجویان نقش مهمی در آینده کشور و رهبری سایر اقشار جامعه در هدایت به سمت کمال و اهداف کشور دارند. هدف این تحقیق بررسی میزان پایبندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به نماز بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی - مقطعی به روش سرشماری بر روی ۶۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات فرم دوبخشی مشتمل بر اطلاعات دموگرافیک و چک‌لیست نماز بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۵۶/۶٪ از دانشجویان در حد خیلی زیاد و زیاد خود را پای‌بند به فریضه نماز دانسته‌اند. نتایج حاصل از آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه نشان داد بین پایبندی دانشجویان به انجام فریضه نماز با سن دانشجویان ($p=0/003$)، وضعیت تاهل ($p=0/004$) و دانشکده محل تحصیل دانشجویان ($p=0/014$) ارتباط معنی‌داری وجود داشت.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این تحقیق، بیش‌تر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به نماز پای‌بند می‌باشند. با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق و به منظور گسترش پایبندی به نماز جماعت ضرورت دارد مسئولین دانشگاه به برگزاری هر چه بهتر و جذب هر چه بیش‌تر دانشجویان به نماز اهتمام بیش‌تری مبذول دارند.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان، دین، دانشگاه علوم پزشکی سمنان

مقدمه

خدا، تنها در سایه تعبد و تسلیم در برابر خداوند، انجام مناسک دینی و اجرای دستورات و قوانین حیات‌بخش او محقق می‌شود [۳]. از منظر قرآن، «دینداری» و تعبد حکم عقل و جزء تعالیم همه ادیان الهی است (۲۵/انبیاء) و عبارت از التزام فرد به دین مورد قبول خویش است که در مجموعه‌ای از اعتقادات، احساسات، اعمال فردی و جمعی حول خداوند و رابطه‌ی ایمانی با او سامان می‌پذیرد [۴]. تقید و اهتمام به

ادیان الهی برای ساختن یک زندگی پاک و متعالی آمده‌اند، تا سعادت دنیا و آخرت انسان را تضمین کنند [۱] و او را از آلودگی‌ها نجات داده، در زندگی پاکیزه و فارغ از هر نوع بدبختی قرار دهند (نحل/۹۷). عبادت خداوند به شکل‌های مختلف در طول تاریخ در میان اقوام و ملل رواج داشته که بهترین شکل آن با عنوان نماز شناخته شده است [۲] اعتقاد به

دینی، اخلاق و تکالیف فردی بیش‌ترین نمره و در عبادات جمعی و فردی و دانش دینی کم‌ترین نمره را اخذ کردند. نتایج تحقیق این تحقیق نشانگر این است که، ۴۹/۴ درصد از دانشجویان در نماز جماعت، ۴۱/۴۵ درصد مجالس دعا و ۸۱/۲ درصد در مراسم اعتکاف شرکت نمی‌کنند [۱۲]. نتایج بررسی محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۸۸)، با عنوان "بررسی وضعیت التزام دانشجویان به ابعاد و نشانه‌های دینداری در دانشگاه قم و دانشگاه آزاد اسلامی قم" نیز بیان‌گر پراکندگی قابل توجه میزان پایبندی آنان به ابعاد مختلف دینداری بود؛ به طوری که پاسخ‌گویان در ابعاد اعتقادات دینی، اخلاق و تکالیف فردی بیش‌ترین نمره و در عبادت جمعی، احکام سیاسی، تعظیم شعائر دینی و مشارکت دینی کم‌ترین نمره را اخذ کرده‌اند [۱۳]. با توجه به اهمیت نماز و تاثیرات عمیق و شگرف این فریضه و اثربخشی آن در زندگی فردی و اجتماعی دانشجویان و با توجه به واریانس قابل توجه در نتایج تحقیقات، این مطالعه با عنوان "میزان پایبندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به نماز" طراحی و اجرا گردید.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی مقطعی (Cross Sectional) است. محیط پژوهشی این تحقیق، دانشکده‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی سمنان شامل دانشکده‌های پزشکی، توان‌بخشی، پرستاری و پیراپزشکی، دانشکده بهداشت و دانشکده فوریت‌های پزشکی سرخه و بیمارستان‌های تابعه دانشگاه بود. در این مطالعه، ۷۴۴ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی سمنان (سال تحصیلی ۹۱-۹۰) مورد مطالعه قرار گرفتند که ۶۹۹ نفر (۴۷۸ نفر زن - ۲۲۱ نفر مرد) از آنان نسبت به تکمیل و عودت پرسش‌نامه‌ها اقدام نمودند. برای دانشجویانی که در بیمارستان و یا مراکز کارآموزی و کارورزی حضور داشتند، پرسشگران با هماهنگی‌های لازم با اساتید و مسولین آموزش بیمارستان، نسبت به تکمیل پرسش‌نامه‌ها اقدام نمودند. ابزار پژوهش پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو بخش، شامل سئوالات دموگرافیک (جنس، سن، دانشکده، مقطع تحصیلی، ترم تحصیلی، وضعیت تاهل، محل زندگی، محل سکونت و...) و سئوالاتی در زمینه میزان التزام دانشجویان نسبت به نماز بود. پس از تعیین تعداد نمونه‌ها در هر یک از مراکز آموزشی تابعه، پرسشگران با کسب اجازه از آموزش و هماهنگی با اساتید محترم، به صورت حضوری در کلاس درس دانشجویان حاضر و ضمن توضیح اهداف طرح و رعایت موازین اخلاق تحقیق،

آموزه‌ها و دستورات دینی، از طریق پایبندی و التزام دینی مانند ادای نماز و روزه و "پیامد" دینداری و آثار آن در فکر و جان و عمل فردی و اجتماعی انسان جلوه‌گر می‌شود. به بیانی کلی‌تر، دینداری یعنی داشتن "التزام دینی" به نحوی که نگرش، گرایش و کنش‌های فرد را متأثر سازد [۵]. نماز یکی از ارکان مهم دین اسلام و رمز پیوند انسان با خالق هستی است و ارتباط مستمر انسان با خدا را تضمین می‌کند. پایبندی به این فریضه الهی معیار سنجش ایمان و ملاک شناخت پرهیزگاران است (نحل/۹۷). نماز از ضروریات دین مقدس اسلام و از مهم‌ترین فرایض دینی است [۶]. بررسی تاریخ آفرینش انسان، نمایانگر این حقیقت است که هم‌زمان با آفرینش و پیدایش انسان نیایش و نماز تولد یافته است. همیشه انسان در ضمیر ناخودآگاه و فطرت خداجویی به یک کانون روحانی معتقد و متصل شده در برابر آن نیایش کرده است [۷]. در قرآن بیش از هشتاد بار کلمه صلاة تکرار شده است و جایگاه نماز هم سنگ با ایمان به خداوند، قرار داده شده است. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة (مائده/۵۵). و آن را وظیفه‌ای ثابت و همیشگی برای مسلمانان می‌داند. (نساء/۱۰۳) به همین دلیل، اولین و مهم‌ترین وظیفه دولت اسلامی اقامه نماز می‌باشد: ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوة (حج/۴۱). نافله‌های شبانه پیامبر (ص) و علی (ع) و سجده‌های عرفانی و طولانی امام مجتبی (ع) و امام سجاد (ع) و اقامه نماز جماعت ظهر عاشورا و عمل کرد سایر ائمه (ع)؛ و هم چنین صدها روایت رسیده از اهل بیت (ع) گواه چگونگی نگاه معصومین علیهم‌السلام به این عبادت و جایگاه و نقش آفرینی آن می‌باشد [۸]. یافته‌های منتج از مطالعات و پژوهش‌های بالینی نیز نشان می‌دهند که افرادی که نماز می‌خوانند از سطح بهداشت روانی بالاتری برخوردارند و کم‌تر از بیماری رنج می‌برند [۹، ۱۰]. علی‌رغم اهمیت نماز در رفتار فردی و اجتماعی، نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهند که، جامعه دانشگاهی به خصوص دانشجویان، به علت ارتباط بیش‌تر با دنیای مدرن نسبت به سایر نهادهای اجتماعی در معرض آگاهی‌های مدرن و تأثیرات آن قرار دارند و این موضوع باعث تغییرات نگرشی و رفتاری ویژه‌ای در همه زمینه‌های حیات انسانی از جمله مقوله دین و دینداری در آنان می‌گردد و در یک جمع‌بندی نهایی بیش از سایر گروه‌ها در معرض اختلال در باورهای دینی قرار دارند [۱۱]. نتایج تحقیق حبیب‌زاده خطبه‌سرا (۱۳۸۴) با عنوان: بررسی انواع دینداری در بین دانشجویان نشان داد که، میزان پایبندی دانشجویان به ابعاد مختلف دینداری از واریانس قابل توجهی برخوردار است، به طوری که، پاسخ‌گویان در ابعاد اعتقادات

در این مطالعه از مجموع ۶۹۹ نفر واحدهای مورد پژوهش ۶۸/۳ درصد زن (۴۷۸ نفر) و ۳۱/۶ درصد مرد (۲۲۱ نفر) بودند. توزیع فراوانی واحدهای مورد مطالعه عبارتند از ۳۷/۳ درصد دانشجویان دانشکده پزشکی، ۳۲/۴۷ درصد پرستاری و فوریت‌ها، ۱۶/۷۳ درصد بهداشت و ۱۳/۴۴ درصد در دانشکده توان‌بخشی و ۱/۱۴ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و بالاتر، ۲۲/۰۳ درصد دکترای عمومی، ۶۱/۹۴ درصد کارشناسی، ۱۴/۸۷ درصد در مقطع کاردانی و ۹۰/۴۱ درصد مجرد و ۸۲/۶۸ درصد غیر بومی و ۸۷/۷ درصد ساکن در خوابگاه دانشجویی بودند.

بر اساس یافته‌های این پژوهش، ۹۵/۹ درصد دانشجویان به میزان متوسط به بالا التزام و اهتمام برای انجام نماز دارند، و تنها ۴/۱ درصد اهل نماز نیستند (جدول ۱). بیش‌ترین فراوانی در بین گویه‌های این حیطه، این گویه: «خانواده من اهل نماز هستند» با میانگین ۴/۴۷ بود. یعنی اکثر دانشجویان خانواده خود را اهل نماز دانسته‌اند و اعتراف به این‌که خودشان نماز واجب را به‌جا می‌آورند، با میانگین ۴/۳۱ در مرحله بعد قرار دارد (جدول ۲).

میزان التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز در دانشجویان دختر (۳/۴۸±۰/۴۹) و در دانشجویان پسر (۳/۵۲±۰/۵۴) تفاوت معنی‌دار نداشت (p=۰/۳۸۲). پسران در گویه: «خانواده من اهل نماز هستند» (p=۰/۰۲۹) و دختران در گویه: «من نمازها را واجب را می‌خوانم» درجه موافقت بیش‌تری داشته‌اند (p=۰/۰۰۷). (جدول ۳).

میزان التزام به اقامه نماز در دانشجویان متأهل (۳/۶۶±۰/۴۳) از دانشجویان مجرد (۳/۴۷±۰/۵۱) بیش‌تر بود (p=۰/۰۰۱). هم‌چنین متأهلین در گویه: «من نمازهای واجب را می‌خوانم» (p=۰/۰۰۹) و «خانواده من اهل نماز هستند» (p=۰/۰۱۵)، نسبت به مجردها درجه موافقت بالاتری را اعلام نمودند. (جدول ۴).

پرسش‌نامه‌ها را در اختیار آنان قرار داده و از دانشجویان درخواست کردند تا در صورت تمایل پرسش‌نامه را تکمیل و تحویل پرستار طرح نمایند و از آنان خواسته شد تا نظرات خود را در مقابل هر سؤال با علامت (+) مشخص نمایند.

سؤالات پرسش‌نامه در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از بسیار کم (یا بسیار مخالف) تا بسیار زیاد (یا بسیار موافق) نمره‌گذاری شد (به ترتیب نمرات ۱ تا ۵). در برخی سوالات از نمره‌دهی معکوس استفاده شد، به این معنی که بسیار کم (نمره ۵) تا بسیار زیاد (نمره ۱) نمره‌گذاری شد.

روایی (Validity) پرسش‌نامه تهیه شده با بررسی مقالات، متون و مشاوره با تعدادی از متخصصین حوزه علوم انسانی و علوم قرآنی و دیگر صاحب‌نظران دانشگاهی و پایایی آن (Reliability)، با روش Test - Retest بر روی ۲۰ نفر از دانشجویان اجرا شده و ضریب هم‌بستگی آن ۰/۸۳ به دست آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS16 استفاده شد. میانگین نمرات نظرات هر یک از دانشجویان در هر حیطه به طور مجزا برای هر فرد و در کل محاسبه و پس از گروه‌بندی به گزینه‌های موافقت بسیار زیاد (میانگین نمرات ۴/۵ یا بالاتر)، موافقت زیاد (میانگین نمرات ۴/۴۹ - ۳/۵)، موافقت متوسط (میانگین نمرات ۳/۴۹ - ۲/۵) و موافقت کم (میانگین نمرات ۲/۴۹ - ۱/۵) و موافقت بسیار کم (میانگین نمرات کم‌تر از ۱/۵) دسته‌بندی شد. از آزمون‌های کلموگروف اسمیرنوف، t (یا من‌ویتنی) و در سطح معنی‌داری ۵ درصد با استفاده از نرم‌افزار SPSS 16.0 تحلیل داده‌ها انجام شد.

نتایج

جدول ۱. توزیع دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان از نظر درجه اهمیت آنان به التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز (سال ۹۱)

انحراف معیار	میانگین از ۵	درجه اهمیت								حیطه		
		بسیار کم		کم		متوسط		زیاد			بسیار زیاد	
		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		درصد	تعداد
۵/۵	۳/۴۹	۰/۱	۱	۳/۹	۲۷	۳۹/۳	۲۷۵	۵۶/۲	۳۹۳	۰/۴	۳	التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز

جدول ۲. توزیع پاسخ دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به هریک از سوالات حیطه التزام واهتمام جدی برای انجام نماز(سال ۹۱)

انحراف معیار	میانگین از ۵	درجه اهمیت										سوال
		بسیار کم		کم		متوسط		زیاد		بسیار زیاد		
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۰/۷۸	۴/۴۰	۰/۶	۴	۱/۶	۱۱	۱۰/۳	۷۲	۳۲/۳	۲۲۶	۵۵/۲	۳۸۶	برسش از نماز اولین و مهمترین سوال در روز قیامت است
۰/۷۳	۴/۵۵	۰/۹	۶	۰/۷	۵	۶/۶	۴۶	۲۶/۸	۱۸۷	۶۵/۱	۴۵۵	نماز یومیه واجب است و ضرورت دارد همه بجا آورند هیچ عملی جای نماز را نمی گیرد.
۰/۷۹	۱/۵۳	۶۰/۱	۴۲۰	۳۱/۵	۲۲۰	۴/۹	۳۴	۲/۴	۱۷	۱/۱	۸	نماز وقت گیر است دانشجویان را از مطالعه و درس باز می دارد.
۱/۱۱	۳/۰۴	۸/۹	۶۲	۲۲/۰	۱۵۴	۳۵/۹	۲۵۱	۲۲/۶	۱۵۸	۱۰/۶	۷۴	عدم شرکت در نماز جماعت بدون عذر منطقی نیست.
۰/۹۵	۲/۶۵	۹/۳	۶۵	۳۸/۵	۲۶۹	۳۲/۵	۲۲۷	۱۷/۳	۱۲۱	۲/۴	۱۷	در اکثر دانشجویان اعتقادی به نماز خواندن وجود ندارد.
۰/۷۴	۴/۴۰	۰/۱	۱	۲/۰	۱۴	۸/۴	۵۹	۳۶/۹	۲۵۸	۵۲/۵	۳۶۷	نماز بر هر کاری مقدم بوده و شایسته است اول وقت خوانده شود.
۰/۸۵	۲/۸۳	۴/۹	۳۴	۲۷/۹	۱۹۵	۴۹/۹	۳۴۹	۱۳/۹	۹۷	۳/۴	۲۴	دانشجویان بیشتر از سایر اقشار جامعه به نماز معتقدند.
۱/۲۸	۳/۱۷	۱۱/۳	۷۹	۲۲/۹	۱۶۰	۲۱/۶	۱۵۱	۲۶/۲	۱۸۳	۱۸/۰	۱۲۶	آن کس که اهل نماز نباشد کارهای دیگر او هم ارزشی ندارد.
۱/۲۰	۳/۶۴	۵/۲	۳۶	۱۵/۳	۱۰۷	۱۹/۳	۱۳۵	۳۱/۳	۲۱۹	۲۸/۹	۲۰۲	در وقت نماز باید کلاس های درس، آزمایشگاه، مطالعه و کارهای دیگر غیر ضروری تعطیل شود.
۱/۱۷	۳/۰۸	۹/۰	۶۳	۲۴/۹	۱۷۴	۲۷/۵	۱۹۲	۲۶/۳	۱۸۴	۱۲/۳	۸۶	در دانشگاه عواملی وجود دارد که موجب بی اعتقادی دانشجویان می شود که قبلا اهل نماز بوده اند.
۰/۹۰	۴/۱۵	۰/۴	۳	۴/۰	۲۸	۱۹/۳	۱۳۵	۳۲/۸	۲۲۹	۴۳/۵	۳۰۴	چقدر لازم می دانید دوستان و هم اتاقی های شما اهل نماز باشند.
۰/۹۸	۴/۳۱	۲/۹	۲۰	۲/۷	۱۹	۱۱/۹	۸۳	۲۵/۸	۱۸۰	۵۶/۸	۳۹۷	من نمازهای واجب را می خوانم.
۰/۸۴	۴/۴۷	۱/۳	۹	۲/۰	۱۴	۹/۰	۶۳	۲۳/۳	۱۶۳	۶۴/۴	۴۵۰	خانواده من اهل نماز هستند.
۰/۹۱	۳/۵۴	۴/۶	۳۲	۵/۶	۳۹	۲۹/۹	۲۰۹	۵۰/۸	۳۵۵	۹/۲	۶۴	من نماز را اول وقت می خوانم.
۱/۳۶	۲/۹۰	۲۱/۲	۱۴۸	۲۲/۹	۱۶۰	۱۲/۳	۸۶	۳۲/۳	۲۲۶	۱۱/۳	۷۹	پیش می آید که به جهت گرفتاری نماز ترک می شود.
۱/۲۲	۳/۸۶	۵/۲	۳۶	۱۱/۷	۸۲	۱۶/۲	۱۱۳	۲۶/۲	۱۸۳	۴۰/۸	۲۸۵	هروقت نماز قضا شود می کوشم قضایش را بجا آورم.
۱/۰۵	۳/۱۸	۷/۹	۵۵	۱۰/۹	۷۶	۴۹/۸	۳۴۸	۱۸/۵	۱۲۹	۱۳/۰	۹۱	من دوست دارم دیگران مرا فردی مذهبی و اهل نماز بدانند.
۰/۸۶	۳/۲۵	۲/۶	۱۸	۱۴/۲	۹۹	۴۴/۳	۳۱۰	۳۳/۶	۲۳۵	۵/۳	۳۷	دانشجویان نمازهای واجب خود را می خوانند.
۰/۹۲	۲/۶۷	۱۲/۹	۹۰	۲۵/۰	۱۷۵	۴۵/۹	۳۲۱	۱۵/۰	۱۰۵	۱/۱	۸	من نماز را به جماعت می خوانم.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار نمرات حیطه های مختلف التزام به نماز در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به تفکیک جنس - سال ۹۱

p-Value	جنس				سوال	حیطه مورد بررسی
	دختر n=478		پسر n=221			
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۰/۱۵۸	۰/۹۵	۳/۸۴	۱/۰۰	۳/۹۵	شرکت در نماز جماعت موجب رشد و توسعه فردی و اجتماعی نمازگزار می شود	تعمیر و بازسازی تعمیر و بازسازی تعمیر و بازسازی تعمیر و بازسازی تعمیر و بازسازی
۰/۲۳۳	۱/۰۸	۲/۳۰	۱/۱۳	۲/۴۱	رفتارهای نامناسب اجتماعی در کسانی که نماز می خوانند بیش از کسانی است که نماز نمی خوانند	
۰/۰۳۰	۰/۹۴	۳/۷۶	۰/۹۴	۳/۹۲	کسانی که نماز می خوانند موفق ترند	
۰/۴۸۹	۰/۷۲	۴/۳۰	۰/۷۱	۴/۳۴	نماز خواندن سبب قدرت پایداری و غلبه بر مشکلات می شود	
۰/۰۶۱	۰/۹۴	۳/۸۲	۰/۹۹	۳/۹۷	نماز جماعت علاوه بر فایده معنوی و مذهبی دارای فواید اجتماعی و سیاسی است	
۰/۰۳۷	۱/۱۴	۳/۴۳	۱/۱۴	۳/۶۲	آنهايي که اهل نماز هستند کمتر از ديگران معصيت می کنند	

ردیف	مستجابان	مستجابان	مستجابان	مستجابان	سوال	تکرار و عمل
۰/۹۲۲	۰/۸۷	۳/۷۷	۰/۹۹	۳/۷۶	نماز نافله (مستحب) موجب تقرب الهی و جبران کننده کمبودهای فریضه است	۰/۹۶۰
۰/۹۶۰	۰/۸۴	۳/۸۲	۰/۸۵	۳/۸۲	نمازهای نافله باعث برکت در وقت و توفیق بیشتر در کار روزانه می شود	۰/۱۴۳
۰/۱۴۳	۰/۹۳	۲/۳۸	۱/۰۵	۲/۵۰	علاوه بر نمازهای واجب نماز مستحب هم می خوانم	
۰/۱۳۲	۰/۷۷	۴/۳۷	۰/۸۱	۴/۴۷	پرسش از نماز اولین و مهمترین سوال در روز قیامت است	
۰/۶۱۷	۰/۶۹	۴/۵۵	۰/۸۱	۴/۵۲	نماز یومیه واجب است و ضرورت دارد همه بجا آورند (هیچ عملی جای نماز را نمی گیرد	
۰/۰۴۵	۰/۷۵	۱/۴۹	۰/۸۷	۱/۶۲	نماز وقت گیر است دانشجویان را از مطالعه و درس باز می دارد	
<۰/۰۰۱	۱/۰۹	۲/۸۹	۱/۰۹	۳/۳۷	عدم شرکت در نماز جماعت بدون عذر منطقی نیست	
۰/۹۹۰	۰/۹۵	۲/۶۵	۰/۹۵	۲/۶۵	در اکثر دانشجویان اعتقادی به نماز خواندن وجود ندارد	
۰/۵۵۱	۰/۷۵	۴/۳۸	۰/۷۱	۴/۴۲	نماز بر هر کاری مقدم بوده و شایسته است اول وقت خوانده شود	
۰/۵۰۹	۰/۸۱	۲/۸۲	۰/۹۴	۲/۸۶	دانشجویان بیشتر از سایر اقشار جامعه به نماز معتقدند	
۰/۱۵۸	۱/۲۴	۳/۱۲	۱/۳۶	۲۷	آن کس که اهل نماز نباشد کارهای دیگر او هم ارزشی ندارد	
۰/۲۰۵	۱/۱۸	۳/۶۰	۱/۲۲	۳/	در وقت نماز باید کلاس های درس، آزمایشگاه، مطالعه و کارهای دیگر غیر ضروری تعطیل شود	
۰/۰۲۹	۱/۱۷	۳/۰۱	۱/۱۵	۳/۷۲	در دانشگاه عواملی وجود دارد که موجب بی اعتقادی دانشجویان می شود که قبلا اهل نماز بوده اند	
۰/۶۵۹	۰/۹۰	۴/۱۶	۰/۸۹	۳/۲۲	چقدر لازم می دانید دوستان و هم اتاقی های شما اهل نماز باشند	
۰/۰۰۷	۰/۹۲	۴/۳۸	۱/۰۹	۴/۱۳	من نمازهای واجب را می خوانم	
۰/۰۲۹	۰/۸۹	۴/۴۳	۰/۷۳	۴/۱۵	خانواده من اهل نماز هستند	
۰/۶۴۴	۰/۸۷	۳/۵۵	۰/۹۸	۴/۵۷	من نماز را اول وقت می خوانم	
۰/۰۰۵	۱/۳۴	۲/۸۳	۱/۳۹	۳/۵۲	پیش می آید که به جهت گرفتاری نماز ترک می شود	
۰/۴۷۹	۱/۲۱	۳/۸۳	۱/۲۴	۳/۰۵	هر وقت نماز قضا شود می کوشم قضایش را بجا آورم	
۰/۶۳۰	۱/۰۰	۳/۱۹	۱/۱۴	۳/۹۰	من دوست دارم دیگران مرا فردی مذهبی و اهل نماز بدانند	
۰/۱۸۳	۰/۸۳	۳/۲۸	۰/۹۰	۳/۱۵	دانشجویان نمازهای واجب خود را می خوانند	
<۰/۰۰۱	۰/۹۰	۲/۵۸	۰/۹۵	۳/۱۹	من نماز را به جماعت می خوانم	

جدول ۴) میانگین و انحراف معیار نمرات حیظه های مختلف التزام به نماز در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان به تفکیک وضعیت تأهل (سال ۹۱)

p-Value	وضعیت تأهل				سوال	حیطه مورد بررسی
	متاهل (n=۶۷)		مجرد (n=۶۳۲)			
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۰/۰۵۳	۰/۸۰	۴/۰۶	۰/۹۸	۳/۸۵	شرکت در نماز جماعت موجب رشد و توسعه فردی و اجتماعی نمازگزار می شود رفتارهای نامناسب اجتماعی در کسانی که نماز می خوانند بیش از کسانی است که نماز نمی خوانند کسانی که نماز می خوانند موفق ترند نماز خواندن سبب قدرت پایداری و غلبه بر مشکلات می شود نماز جماعت علاوه بر فایده معنوی و مذهبی دارای فواید اجتماعی و سیاسی است آنهایی که اهل نماز هستند کمتر از دیگران معصیت می کنند	آرزشی نماز در زندگی فردی و اجتماعی
۰/۳۱۳	۱/۱۶	۲/۲۱	۱/۰۹	۲/۳۵		
۰/۰۰۱	۰/۸۶	۴/۱۶	۰/۹۴	۳/۷۷		
۰/۰۶۹	۰/۷۳	۴/۴۶	۰/۷۱	۴/۳۰		
۰/۱۸۸	۰/۹۱	۴/۰۱	۰/۹۶	۳/۸۵		
۰/۲۶۰	۱/۱۶	۳/۶۴	۱/۱۴	۳/۴۸		
۰/۵۴۸	۰/۷۸	۳/۸۲	۰/۹۲	۳/۷۶		
۰/۰۷۳	۰/۷۷	۳/۹۹	۰/۸۵	۳/۸۰		
۰/۲۲۵	۱/۰۳	۲/۵۵	۰/۹۷	۲/۴۰		

۰/۲۳۹	۰/۶۸	۴/۵۱	۰/۷۹	۴/۳۹	پرسش از نماز اولین و مهمترین سوال در روز قیامت است
۰/۰۰۵	۰/۵۴	۴/۷۳	۰/۷۴	۴/۵۳	نماز یومیه واجب است و ضرورت دارد همه بجا آورند(هیچ عملی جای نماز را نمی گیرد
۰/۸۰۱	۰/۸۸	۱/۵۱	۰/۷۹	۱/۵۳	نماز وقت گیر است دانشجویان را از مطالعه و درس باز می دارد
۰/۰۱۳	۰/۹۳	۳/۳۶	۱/۱۲	۳/۵۱	عدم شرکت در نماز جماعت بدون عذر منطقی نیست
۰/۱۹۵	۱/۰۵	۲/۵۱	۰/۹۴	۲/۶۷	در اکثر دانشجویان اعتقادی به نماز خواندن وجود ندارد
۰/۰۶۹	۰/۶۳	۴/۵۵	۰/۷۵	۴/۳۸	نماز بر هر کاری مقدم بوده و شایسته است اول وقت خوانده شود
۰/۰۳۰	۰/۹۳	۳/۰۴	۰/۸۴	۲/۸۱	دانشجویان بیشتر از سایر اقشار جامعه به نماز معتقدند
۰/۰۳۷	۱/۱۲	۳/۴۵	۱/۲۹	۳/۱۴	آن کس که اهل نماز نباشد کارهای دیگر او هم ارزشی ندارد
۰/۱۴۵	۰/۹۷	۳/۸۱	۱/۲۲	۳/۶۲	در وقت نماز باید کلاس های درس، آزمایشگاه، مطالعه و کارهای دیگر غیر ضروری تعطیل شود
۰/۷۹۴	۱/۰۷	۳/۰۴	۱/۱۸	۳/۰۸	در دانشگاه عواملی وجود دارد که موجب بی اعتقادی دانشجویان می شود که قبلا اهل نماز بوده اند
۰/۲۵۱	۰/۷۹	۴/۲۷	۰/۹۱	۴/۱۴	چقدر لازم می دانید دوستان و هم اتاقی های شما اهل نماز باشند
۰/۰۰۹	۰/۷۶	۴/۵۵	۱/۰۰	۴/۲۸	من نمازهای واجب را می خوانم
۰/۰۱۵	۰/۶۶	۴/۶۷	۰/۸۵	۴/۴۵	خانواده من اهل نماز هستند
۰/۰۷۴	۰/۸۳	۳/۷۳	۰/۹۱	۳/۵۲	من نماز را اول وقت می خوانم
۰/۱۵۰	۱/۳۶	۲/۶۷	۱/۳۶	۲/۹۲	پیش می آید که به جهت گرفتاری نماز ترک می شود
۰/۰۶۴	۱/۱۲	۴/۱۲	۱/۲۳	۳/۸۳	هروقت نماز قضا شود می کوشم قضایش را بجا آورم
۰/۶۲۳	۱/۰۲	۳/۲۴	۰/۰۵	۳/۱۷	من دوست دارم دیگران مرا فردی مذهبی و اهل نماز بدانند
۰/۰۸۹	۰/۸۴	۳/۴۲	۰/۸۶	۳/۲۳	دانشجویان نمازهای واجب خود را می خوانند
۰/۱۱۱	۰/۸۸	۲/۸۴	۰/۹۳	۲/۶۵	من نماز را به جماعت می خوانم

التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز

بحث و نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان داد که اکثر دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی سمنان التزام و اهتمام جدی برای انجام نماز دارند. بر اساس نتایج این تحقیق، ۵۶/۵ درصد دانشجویان به صورت زیاد یا خیلی زیاد و ۳۹/۵ درصد دانشجویان در حد متوسط ملزم به انجام فریضه نماز بودند. با دقت و تحلیل پاسخ های دانشجویان به دو گویه «من نمازهای واجب را می خوانم» و «من نمازهایم را اول وقت می خوانم» می توان این گروه را نیز جزء ملتزمین به فریضه نماز حساب آورد، زیرا دانشجویان در گویه اول ۵۶/۸ درصد گزینه همیشه نمازهای واجب را می خوانم انتخاب کرده، که این عدد با درصد ملتزمین زیاد یا خیلی زیاد به نماز برابر است و ۲۵/۸ درصد دانشجویان گزینه اکثر اوقات را برگزیده اند. - (با توجه به شرایط سنی قضا شدن بعضی از نمازهای فریضه امری ممکن و طبیعی است، که با خواندن نماز قضا جبران می شود، اظهار ۴۰ درصد دانشجویان که خود را ملزم به قضای نماز

فوت شده دانسته اند تاییدی بر این برداشت است) - با توجه به نکات فوق می توان نتیجه گرفت، در مجموع ۹۶ درصد دانشجویان خود را ملزم به خواندن نماز می دانند و آسانی که التزامی به نماز ندارند، یا این که اهل نماز نیستند، تنها ۴ درصد دانشجویان را تشکیل می دهند. در گویه «من نماز را اول وقت می خوانم» بیش از ۶۰ درصد دانشجویان به ادای نماز اول وقت به صورت دائم یا اکثر اوقات پای بند می باشند که به پابندی آن ها به نماز دلالت دارد. ۳۰ درصد گزینه "گاهی" را علامت زده اند، که معنای مفهومی آن این است که گاهی نماز را اول وقت نمی خوانند. با توجه به موارد فوق، می توان نتیجه گرفت که دانشجویان علوم پزشکی سمنان در حد بالایی خود را ملتزم و پای بند به نماز می دانند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق محسنی تبریزی و کرم الهی، (۱۳۸۸)، همسو می باشد. این محققین در تحقیق خود با عنوان "بررسی وضعیت التزام دانشجویان به ابعاد و نشانه های دینداری در دانشگاه قم و دانشگاه آزاد اسلامی قم (۸۸-۱۳۸۷)، نشان دادند که

مسجد حضور دارند. ۶۰ درصد آزمودنی‌هایی که به مسجد نمی‌رفتند به خاطر عدم امکان حضور در مسجد و ۴۰ درصد به خاطر عدم تمایل قلبی به شرکت در نماز جماعت، از حضور در نماز جماعت خودداری می‌کردند [۱۸].

با توجه به نتایج تحقیق حاضر و تحقیقات بیان شده به نظر می‌رسد مسولین فرهنگی باید توجه بیشتری به نماز جماعت داشته باشند و دلایل عدم استقبال دانشجویان از نماز جماعت مورد بررسی بیشتر قرار گیرد.

بر اساس نتایج این تحقیق می‌توان گفت، تلاش‌های مسئولین و خانواده‌ها و مجامع دینی و فرهنگی در زمینه نماز مفید بوده و درصد دانشجویانی که ملتزم به نماز نیستند، کم است. بر اساس نتایج این تحقیق، دانشجویان به مذهبی و نمازخوان بودن خانواده‌ها با میانگین ۴/۴۷ درصد پاسخ دادند که نشان‌دهنده التزام به نماز در بین خانواده‌ها است البته لازم است تلاش شود تا با ارتقاء ملتزمین متوسط و هدایت آنانی که التزام عملی ندارند، صد در صد جامعه اهل نماز شوند.

نتایج این تحقیق نشان داد، دیدگاه منفی که نسبت به اقامه نماز در بین دانشجویان وجود دارد، با واقعیت منطبق نبوده و از سوء تفاهم و بدبینی نسبت به جامعه دانشجویی نشأت می‌گیرد، لذا مشکلات جامعه ما را باید در جای دیگری جستجو کرد. نکته دیگر این‌که این بدبینی در همین مساله نماز محدود نمی‌شود، بلکه در زمینه‌های مختلف دیگر نیز در میان افراد جامعه ما وجود دارد که سبب مشکلات زیادی در جامعه دینی ما شده است.

بحث نهایی برآمده از نتایج این تحقیق این است که، اولاً علت این بدبینی و دیدگاه منفی چیست؟ ثانیاً، راه علاج و درمان این عارضه کدام است؟ و چه باید کرد تا این بدبینی به واقع‌بینی بلکه خوش‌بینی تبدیل گردد؟ پیشنهاد می‌شود، تحقیقی جامع برای کشف علل و راه نجات جامعه اسلامی بر روی داوری مردم نسبت به هم‌دیگر و درصد حمل بر صحت عمل‌کرد دیگران و حسن ظن که یکی از وظایف مهم دینی است، انجام شود.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

دانشجویان در ابعاد اعتقادات دینی، اخلاق و تکالیف فردی از نمره بالایی برخوردار بودند [۱۳].

نتایج این تحقیق همسو با نتایج مطالعه مصطفوی (۱۳۸۱)، نشان داد که ۴۴ درصد از دانشجویان، برگزاری برنامه‌های دعا و نیایش در خوابگاه را به عنوان برنامه‌های ضروری می‌دانستند. و ۴۱ درصد از دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، نسبت به برگزاری نماز جماعت در خوابگاه دختران اقدام می‌نمودند و این آمار در خوابگاه‌های وزارت علوم در شهر تهران، حدود ۸۱ درصد بود [۱۴].

نتایج بررسی نصیرزاده و عرفان‌منش نیز نشان داده است که ۷۱/۴ درصد گرایش به نماز جماعت در بین دانشجویان وجود دارد. پایین‌ترین گرایش به نماز، در اقامه نماز صبح بوده است. نتایج این تحقیق در زمینه علل عدم شرکت فعال دانشجویان در نماز جماعت نشان داد که، کاهلی کردن ۵۵/۶ درصد، قبول نداشتن امام جماعت ۴/۷ درصد، سخنرانی بعد از نماز ۴ درصد و اعتقاد نداشتن به نماز ۳/۲ درصد، از علل عدم استقبال از نماز جماعت بوده است [۱۵].

برخی یافته‌ها نشان می‌دهند که گرایش دانشجویان نسبت به نماز هم به لحاظ اعتقادی و هم به لحاظ رفتاری بالا می‌باشد [۱۶، ۱۷].

نتایج تحقیق طالبان (۱۳۷۸) نشان داد که، اکثریت قابل توجه دانش‌آموزان نمازخوان بوده و به درجات متفاوت و به نحوی از انحاء (به صورت مرتب یا اکثر مواقع یا گاه‌گاهی) به این فریضه الهی پای‌بند بوده‌اند [۴]. نتایج تحقیق حاضر همسو با نتایج تحقیق حبیب‌زاده خطبه سرا (۱۳۸۴) نشان داد که، دانشجویان در عبادات جمعی کم‌ترین نمره را اخذ کردند. نتایج تحقیق فوق نشانگر این است که، ۴۹/۴ درصد از دانشجویان در نماز جماعت، ۴۱/۴۵ درصد مجالس دعا و ۸۱/۲ درصد در مراسم اعتکاف شرکت نمی‌کنند [۱۲]. نتایج بررسی محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۸۸)، در دانشگاه قم و دانشگاه آزاد اسلامی قم نیز نشان داد، دانشجویان در نماز جماعت شرکت کم‌رنگی داشته‌اند [۱۳].

نتایج این تحقیق نیز همسو با نتایج تحقیق اسماعیل‌زاده (۱۳۸۰) نشان داد، کم‌تر از ۲۰ درصد آزمودنی‌ها همیشه به مسجد می‌رفتند، نزدیک به ۵۰ درصد از پاسخ‌گویان خیلی کم و تنها هر وقت فرصت داشتند به مسجد می‌رفتند و ۱۰ درصد از پاسخ‌گویان هیچ‌گاه به مسجد نمی‌رفتند. ضمن آن‌که مردان بیش از زنان در نماز جماعت شرکت داشتند. بیش از ۱/۴ پاسخ‌گویان در ماه‌های رمضان و محرم و صفر به مسجد می‌روند و حدود ۲۵ درصد هم در تمام ایام سال تحصیلی در

- [11] Tavassoli G, Morshedi A. Religiosity and religious inclinations of students. *Iran J Soc* 2005; 7: 96-118. (persion).
- [12] Habibzade khotba Serra R. Evaluation of religiosity among students of Tehran university, MSc thesis, sociology, faculty of humanities. *Tarbiat Modarres Univ* 2004. (persion).
- [13] Tabrizi M, Cream Allahi N. A study of student engagement and signs of religiosity. *Soc Sci Res* 2008; 2: 27-31. (Persian).
- [14] Mostafavi P. Study and survey of female students' dormitory culture of universities across the country, Tehran. *Med J I.R. Iran* 2001. (persion).
- [15] Nasirzadeh R, Erfanmansh N. The effects of students' motivation and attitude of prayer. *J Med Counc I.R. Iran* 2011; 47: 3-19. (Persian).
- [16] Kiyani R, Mohammadi A, Pourahmad E. Investigating the effect of prayer in increasing the mental health of college students procedia. *Soc Behav Sci* 2011; 30: 1875-1877. (Persion).
- [17] Center of Iranian Students opinion survey. Measured students' attitude to prayer. *Prayer J* 2001; 8: 216-196. (Persian).
- [18] Ismail-Zadeh M. Study of college students at Shahid Beheshti University in prayer and mosque. In the Book of: Prayer and Prayer nationwide, Selected papers of the eleventh session 2010. Author: National Meeting of the Permanent Secretariat of prayer. Tehran, Head quarters. prayers 2010; 92-77. (Persion).
- [1] Hodge DR. A systematic review of the empirical literature on intercessory prayer. *Res Soc Work Pract* 2007; 17: 174-187.
- [2] Tloczynski J, Fritsch S. Intercessory prayer in psychological well-being: Using a multiple-baseline, across-subjects design. *Psychol Rep* 2002; 91: 731-741.
- [3] Zaleski, Carol; Zaleski, Philip . *Prayer: A History*. Boston, Mariner Books: 2006; 24-25.
- [4] Taliban MR. Experimental investigation of the role of prayer in reducing delinquency. *Prayer J* 2000; 3: 139-127. (persion).
- [5] Shojaez A. A model for the measurement of religiosity. *J Sociology* 2003; 12-22. (Persion).
- [6] Najaf MH. *Jewaher Alklam in religious laws of Islam*. Med J I.R. Iran 2001. (persion).
- [7] Maier-Lorentz MM. The importance of prayer for mind/body healing. *Nurs Forum* 2004; 39: 23-32.
- [8] Ray Shari M. *Mizan Alhkmh*, translated by Hamid Reza Sheikh 2005; 6: 272-344. (persion).
- [9] Wachholtz AB, Sambamoorthi U. National trends in prayer use as a coping mechanism for health concerns: changes from 2002 to 2007. *J Relig Health* 2013; 52: 1356-1368.
- [10] Masters KS, Spielmans GI. Prayer and health: Review, meta-analysis, and research agenda. *J Behav Med* 2007; 30: 329-338.

Adherence rate toward to prayer in the students of Semnan University of Medical Sciences

Golam-Hosain Mahdavinejad (M.Sc)¹, Namat Sotodeh Asl (Ph.D)^{*2}, Raheb Ghorbani (Ph.D)³, Saied Haji Aghajani (M.Sc)⁴

1 - Dept. of Maref, Faculty of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2 - Research Center for Social Determinants of Health, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

3 - Research Center of Physiology, and Social Determinants of Health, Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

4 - Dept. of EDC, Faculty of Nursing, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

(Received: 22 Dec 2013; Accepted: 10 Jun 2014)

Introduction: Prayer is one of the important pillars of Islam and divine duty to adhere to the criterion measure of faith and knowledge is virtue. Students play an important role in the future leadership of the country and led to the perfection and goals of other social groups in the country. The purpose of this study was to evaluate adherence to the prayers of Semnan University of Medical Sciences (SUMS).

Materials and Methods: This cross - sectional survey was performed in on 699 students of SUMS. The forms of data collection included demographic information and the prayer list were completed by students.

Results: The results showed that %56.6 of students have high level, very high and adhered to the ritual prayer. ANOVA test results showed a significant relationship between the commitment of students to perform the ritual prayer aged students ($p = 0.003$), marital status ($p = 0.004$) and university students ($p = 0.014$).

Conclusion: Based on these findings, more students of SUMS were committed to prayer. According to the results of this study and to develop commitment to community prayer need to organize better and attract more students have paid more attention.

Keywords: Students, Religion, Semnan University of Medical Sciences

* Corresponding author. Fax: +98 23 33654169; Tel +98 9125806323
sotodeh1@yahoo.com

How to cite this article:

Mahdavinejad G, Sotodehasl N, Ghorbani R, Haji aghajani S. Adherence rate toward to prayer in the students of Semnan University of Medical Sciences . koomesh. 2014; 16 (1) :111-118

URL http://koomeshjournal.semums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-440-4&slc_lang=en&sid=1